

De effectiviteit van het ammoniakbeleid

Position paper NVV voor het rondetafelgesprek naar aanleiding van het rapport 'Ammoniak in Nederland', georganiseerd door de vaste commissie voor Economische Zaken van de Tweede Kamer op 22 februari 2017. Door: Drs. CCE (Ingrid) Jansen, voorzitter Nederlandse Vakbond Varkenshouders

Uit het rapport 'Ammoniak in Nederland, Enkele Kritische Wetenschappelijke Kanttekeningen', (J.C. Hanekamp e.a., 2017) volgt dat het Nederlandse ammoniakbeleid niet effectief is. De ammoniakemissies in Nederland dalen volgens officiële documenten fors, maar die daling volgt slechts uit twijfelachtige theoretische berekeningen en is totaal niet terug te zien in daadwerkelijke metingen van ammoniak in de lucht. Die laten sinds 1993 namelijk geen duidelijke trends omhoog of omlaag zien. Ondernemers hebben een fortuin uitgegeven aan mestmaatregelen, om uitstoot ammoniak te verminderen. De Nederlandse overheid claimt de laatste jaren dat de wetenschappelijke onderbouwing van het ammoniakbeleid solide is. Het onderzoek constateert een opeenstapeling van rekenkundige en modelmatige tekortkomingen in de onderbouwing van het Nederlandse ammoniakbeleid.

Het belang van goede methodieken en modellen is groot, omdat de consequenties die overheden verbinden aan metingen en modellen op bedrijfsniveau worden doorvertaald in emissiebeperkende maatregelen wat op bedrijfsniveau kan leiden tot kostprijsverhogende maatregelen en mogelijke rem op bedrijfsontwikkeling.

Staatssecretaris Van Dam kondigt in de brief van 27 oktober aan dat het meetnet ammoniakconcentraties geëvalueerd moet worden. Voorliggend rapport biedt een extra aanleiding om dit traject versneld in gang te zetten.

In aanvulling op de Kamervragen die inmiddels zijn gesteld willen we graag aandacht vragen voor de volgende punten:

De fundering van het ammoniakbeleid is door dit onderzoek stevig aan het wankelen gebracht. Veel boeren vinden dat hen een oor is aangenaaid door tientallen jaren kostbaar ammoniakbeleid. Tussen 1990 en 2015 is de ammoniakemissie uit de varkenshouderij met 80% gedaald (van 102 kg ton naar 21 kg ton ammoniak). De sector heeft afgelopen decennia flink geïnvesteerd in o.a. luchtwassers om te voldoen aan de doelstellingen voortvloeiend uit het ammoniakbeleid. Wij vragen ons af of deze enorme kostenpost waarmee de sector is opgezaagd terecht is. Het is ontoelaatbaar dat essentiële brondata die inzicht kunnen geven in de effectiviteit van het ammoniakbeleid bij de WUR niet meer beschikbaar zijn. Wij eisen 'drastisch' beterschap en openheid van zaken!

Wij zien gezamenlijk met andere sectoren een rol weggelegd waarin een bepaalde regiefunctie in onderzoek, landbouwinnovatie en efficiënte regelgeving tot de mogelijkheden behoort om ervoor te zorgen dat er een onafhankelijk onderzoek komt.

- Stel dat de 'fundering' echt in elkaar stort wat voor consequenties heeft dit voor de investeringen die gepleegd zijn om te voldoen aan dit beleid?
- De beleidsrelevante hypothese dat 'als emissies dalen dan ook de concentraties dalen' is niet bevestigd. Wat betekent dit voor de Natura 2000 gebieden onder de PAS, betekent dit dat er mogelijk extra ontwikkelruimte kan vrijkomen?
- Alle vergunningen (inclusief PAS) zijn gebaseerd op de huidige systematiek wetgeving waarvoor ammoniak in de atmosfeer de basis is. Op basis van het ammoniakemissie moet worden voldaan aan de maximale grenswaarden voor ammoniak per dier op basis van het Besluit emissiearme

huisvestingssystemen en eventueel restricties vanuit de Wet ammoniak en veehouderij binnen de 250 meter zone van een zeer kwetsbaar gebied. Op basis van depositie moet worden voldaan aan het instrumentarium van de PAS. Vergunningverlening gaat tot op de laatste 0,01 mol nauwkeurig. Bent u het ermee eens dat deze nauwkeurigheid inhoudelijk nergens op slaat, en tegelijkertijd niet zomaar overboord gegooid kan worden omdat anders rechtszekerheid van bedrijven in gedrang komt?

- Nu de onbetrouwbaarheid van de metingen zo groot is, kan het niet zo zijn dat we daar op afgerekend worden. In Besluit emissiearme huisvestingssystemen landbouwhuisdieren is een aanscherping van de ammoniakemissiefactoren opgenomen in 2020 o.a. voor IPPC-bedrijven. De basis van dit besluit is de hoeveelheid ammoniak in de atmosfeer die nu ter discussie staat. Onderzoekers spreken de verwachting uit dat het aandeel ammoniak in de atmosfeer naar beneden toe kan worden bijgesteld. Wanneer dit in aanvullend onderzoek daadwerkelijk wordt bevestigd, stellen wij voor de aanscherping Bijlage 1 behorend bij artikel 3, eerste lid, artikel 4 en 5, eerste lid van het Besluit emissiearme huisvestingssystemen landbouwhuisdieren kolom C van bijlage vervalt. Wanneer de doelstelling wordt gehaald is verdere aanscherping van het beleid wat leidt tot kostprijsverhoging overbodig.
- Doel van de provinciale stikstofverordeningen is ammoniakbelasting op natura2000 gebieden substantieel te verminderen via reductie van stalemissies. Nu kritische kanttekeningen geplaatst zijn bij de ammoniakbelasting komt de grondslag van de provinciale verordeningen, met de Brabantse Verordening stikstof als voorbeeld, ter discussie te staan. De provincie Noord-Brabant heeft de 'gedachte' om deze verordening aan te scherpen. Met deze nieuwe inzichten komt de grondslag van deze verordening ter discussie te staan! Kunt u dit onderschrijven?
- Van groot belang is dat ten grondslag aan het ammoniak beleid inhoudelijk gevalideerde en onafhankelijke onderzoeken ten grondslag liggen. Hierbij onderscheiden wij:
 - (1) meetmethoden, reproduceerbaarheid en onzekerheden van emissies bij het aanwenden van mest en
 - (2) berekende ammoniakconcentraties in de atmosfeer aan de hand van meetgegevens van verschillende LML meetpunten.

Punt 1, wij zijn van mening dat het van belang is om de emissiereductie van verschillenden methoden van emissiearme aanwending van dierlijke mest op een juiste manier in beeld gebracht moeten worden, voorzien van een deugdelijke onzekerheidsanalyse en conclusies hieruit ook worden doorvertaald naar beleid. Ook wanneer verschillende mestaanwendingsmethoden veel dicht bij elkaar liggen qua emissies dan waarvan nu in het beleid wordt uitgegaan.

Punt twee, het meetnet voor ammoniak is niet ontwikkeld om landelijke gemiddelde concentraties te meten. Voor een goede landelijke bepaling van de concentraties in de lucht zijn duizenden meetpunten nodig en daar is geen geld voor. Welke opties/methoden zijn er nog meer om de concentraties van ammoniak in de atmosfeer te meten? Hoe kunnen we komen tot een goed model?

Zoals eerder genoemd, eisen wij 'drastisch' beterschap en transparantie in alle geledingen. Dit vergt een cultuuromslag. Dit is echt cruciaal! Meetresultaten moeten open en bloot, op een eenvoudig manier beschikbaar zijn. Van groot belang is dat het fundament en ook het vertrouwen in de basis van het Nederlandse ammoniakbeleid wordt hersteld.

Contact: Ingrid Jansen Voorzitter NVV, i.jansen@nvv.nl